

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"16" "01" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050709-"Torpaqşünaslıq və aqrokimya"

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Riyaziyyat və informatika

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: İnformatika (Təhsil Proqramı Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 05.04.2005-ci il tarixli 17 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş, 050707 –"Şərabçılıq" ixtisasının 2020-ci il Dövlət Standartına əsasən hazırlanmışdır)

Kodu: IPF – B04

Tədris ili: I (2024-2025). Semestr II

Tədris yükü cəmi: cəmi:75, Auditoriya yükü-45 saat:(mühazirə 30 saat, laboratoriya məşğələsi-15 saat)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: b/m. Fərzəliyeva Ülkər Mirsamid qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., LDU-nun 3 saylı korpusu, 3-cü mərtəbə otaq № 301.

Məsləhət günləri və saati: V gün 12:00

E-mail ünvanı: ulker_salayeva@mail.ru

III. Təvsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. V.B.Müslümov, Ə.Ə.Əliyev, S.B.Həbibullayev, Y.B.Sərdarov: İnformatika. Bakı-2015, TQDK.
2. S.B.Həbibullayev, T.I.İbrahimzadə: İnformatika. Bakı, 2009 (LDU Elmi Kitabxanasında).
3. Y.Abbasov və başqaları: İnformatika və kompüterləşmənin əsasları, Bakı-2006, MSV.
4. Z.T. Məhərrəmov: Alqoritm və onun təsvir üsulları. Metodik göstərişlər. Bakı, 2006.
5. S.Q.Kərimov: İnformasiya sistemləri. "Elm" nəşriyyatı, Bakı, 2008

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən orta məktəbdə tədris olunan informatikanı bilmək vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Bu gün informasiya cəmiyyətinə keçid şəraitində Azərbaycan təhsil sisteminin qarşısında duran ən əsas vəzifələrdən biri kimi innovasiya texnologiyalarını dərinlən bilən, onları öz işinə tətbiq etməyi bacaran və yeni iqtisadi münasibətlər şəraitində əmək bazarının tələblərini ödəyəcək mü-rəkkəb iqtisadi münasibətlər şəraitində rəqabətə davamlı kadrların – şəxsiyyətlərin yetişdirilməsidir. Hesablama texnikasının sürətli inkişafı və geniş yayılması yeni elm sahəsinin - informatikanın meydana gəlməsi üçün zəmin yaratmışdır. Hazırda bütün dünyada ən dinamik inkişaf edən qabaqcıl texnologiyalardan biri informasiya texnologiyasıdır. Sürətlə inkişaf edən informasiya texnologiyası mütəxəssisdən böyük çeviklik və daim bu texnologiyaya uyğunlaşmağa hazır olmaq tələb edir.

İnformatika informasiyanın çevrilməsi haqqında elm olub, hesablama texnikasının istifadəsinə əsaslanır, informasiya sistemlərinin yaradılması və fəaliyyəti haqqında bilik verir. Bu biliklər informasiyanın yığılması, emalı, ötürülməsi və istifadəsini hesablama texnikasının tətbiqi ilə əlaqələndirir.

İnformatika fənninin tədrisində məqsəd müxtəlif təbiətli sistemlərdə informasiya proseslərinin rolunu müəyyənləşdirmək üçün baza biliklərinin formalaşdırılmasına nail olmaqdan ibarətdir.

Kursun tədrisində məqsəd informasiyalaşmış cəmiyyətdə praktik həyatı fəaliyyətə hazırlıq, dünyadakı elektron informasiya resurslarını təhlil etmək bacarıqlarını formalaşdırmaq, kompüter savadlılığının artırılmasıdır.

Bu zaman kompüterlərin tətbiqi ilə bu və ya digər elm sahələrinin öyrənilməsi, tədqiqatların aparılmasının sürətləndirilməsi və səmərəliliyin artırılması xüsusi önəm kəsb edir.

Fənnin məqsədi tələbələrə tədris olunan mövzular üzrə və onların praktiki misal və məsələlərin həllinə tətbiqi üzrə mükəmməl bilik, bacarıq və vərdislər aşılamaqla yanaşı, həm də tələbələrdə düşüncə qabiliyyətinin inkişafına, real həyatda riyazi obyektləri və proseslərə uyğun modellərin qurulmasında, praktiki məsələlərin həllində onlardan istifadə etmək bacarığının yaradılmasına nail olmaqdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar, həm laboratoriya varsa, onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görələcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , laboratoriya məşğələsi 15 saat. Cəmi: 45 saat

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
---	---	------	-------

1	İnformatika elmi, onun tərkib hissələri və predmeti Plan: 1. İnformatika və onun predmeti, 2. İnformasiya anlayışı. İnformasiyanın ölçü vahidləri. 3. İnformasiya prosesləri, Mənbə: [1,3]	2	
2	Fərdi kompüterlərin yaranma tarixi və inkişaf mərhələləri Plan: 1. Hesablama texnikasının inkişaf mərhələləri. EHM-lərin nəsilləri, 2. Müasir EHM-lərin təsnifatı, 3. Fərdi kompüterlərin arxitekturası, əsas və əlavə qurğuları. Mənbə: [1,3]	2	
3	Kompüterdə informasiyanın təsviri Plan: 1. Kompüterlərdə say sistemləri. Mövqeli və mövqesiz say sistemləri. 2. İkilik say sistemi, 3. Ədədlərin bir say sistemindən digərinə çevrilməsi. Mənbə: [1,3]	2	
4	Fərdi kompüterlərin proqram təminatı sistemi Plan: 1. Müasir kompüterlərin proqram təminatı. 2. Sistem proqram təminatı. 3. Tətbiqi proqram təminatı. Mənbə: [1,3]	2	
5	Əməliyyat sistemləri Plan: 1. Əməliyyat sistemi anlayışı, 2. Əməliyyat sistemlərinin təsnifatı. Mənbə: [1,3]	2	
6	Windows əməliyyat sistemi Plan: 1. MS Windows əməliyyat sisteminin interfeysi, 2. MS Windows-da fayl və qovluqlarla iş, 3. MS Windows əməliyyatlar sisteminin əsas menyusu 4. MS Windows əməliyyat sisteminin standart proqramları Mənbə: [1,3]	2	
7	Microsoft Office proqram paketi Plan: 1. MS Office proqram paketinin komponentləri, 2. MS Word mətn redaktorunun əsas anlayışları. Mənbə: [1,3]	2	
8	MS Excel cədvəl prosessoru və onun elementləri Plan: 1. Sadə cədvəllərin tərtibi və hesablamaların aparılması qaydaları, 2. Funksiyalardan istifadə 3. Qrafik və diaqramların qurulması Mənbə: [1,3]	2	
9	Verilənlər bazası və onların idarəetmə sistemləri (VBİS). Plan: 1. VBİS-layihələndirilməsi üsulları, 2. MS VBİS-də bazanın yaradılması və idarə olunması. Mənbə: [1,3]	2	
10	MS Access verilənlər bazasının idarəetmə sistemləri	2	

	Plan: 1. MS Access proqramının obyektleri, 2. MS Access proqramının menyu emrləri, 3. Verilənlər bazasının yaradılması, Mənbə: [1,3]		
11	Kompüter şəbəkələri Plan: 1. Şəbəkənin ümumi anlayışları, 2. Lokal və global şəbəkələr, 3. Şəbəkə topologiyaları Mənbə: [1,3]	2	
12	İnternet şəbəkəsi və onun xidmətləri Plan: 1. İnternet haqqında məlumat, 2. İnternetdə informasiya axtarışı Mənbə: [1,3]	2	
13	İnformasiya təhlükəsizliyi Plan: 1. İnformasiya təhlükəsizliyi 2. Kompüter şəbəkələrində təhlükələrin təsnifatı. Mənbə: [1,3]	2	
14	Alqoritm anlayışı Plan: 1. Alqoritmlərin xassələri, 2. Alqoritmlərin təsvir üsulları , 3. Alqoritmlərin tipləri. Mənbə: [1,3]	2	
15	Alqoritmik dillər və onların təsnifatı Plan: 1. Alqoritmik dillər 2. Alqoritmik dillərin təsnifatı Mənbə: [1,3]	2	

Laboratoriya məşğələləri - 15 saat

No		Saat	Tarix
1	İnformasiya proseslərinin kompüterdə tətbiqi.		
2	Faylların yaradılması və redaktə işlərinin aparılması.	2	
3	Müasir kompüterlərin giriş-çıxış qurğularından istifadə qaydaları.	2	
4	Windows əməliyyatlar sisteminin işçi stolunun elementləri ilə işin təşkili.	2	
5	Windows əməliyyatlar sisteminin əsas menyusu ilə işin təşkili.	2	
6	MS Word mətn redaktorunda sənədin yaradılması və çapı, cədvəllərlə işin təşkili.	2	
7	MS Excel cədvəl prosessorunda sadə cədvəl və hesabatların hazırlanması və çapının təşkili, funksiyalardan istifadə, qrafik və diaqramların qurulması və tətbiqi	2	
8	Xətti, budaqlanan və dövrü alqoritmlərin qurulması.	1	

XI. Fənn üzrə tələblər:

“İnformatika” fənnini öyrənməklə qazandığı biliklər əsasında iqtisadi və texniki məsələlərin həllində müstəqil təhlil aparmaq, analiz və sintez qabiliyyətlərə, tətbiqi proqramlardan istifadə kimi bacarıq və vərdislərə yiyələnməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- İnformasiya və fayl anlayışları ilə tanışlıq.
- informasiyanın təsvir olunması, informasiya proseslərinin öyrənilməsi

- Kompüterlərdə say sistemləri, mövqeli və mövqesiz say sistemləri, bir say sistemindən digərinə keçid qaydalarının öyrənilməsi
- Sistem və tətbiqi proqram paketləri ilə tanışlıq, kompüterlə ilkin iş bacarıqlarının öyrənilməsi
- Alqoritm anlayışı, alqoritmlərin xassələri, alqoritmlərin təsvir üsulları, alqoritmlərin tiplərinin öyrənilməsi

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları:

I. Kollokvium sualları:

1. İnformasiya anlayışı. İnformasiyanın ölçü vahidləri.
2. Hesablama texnikasının inkişaf mərhələləri.
3. Müasir EHM-lərin təsnifatı.
4. Fərdi kompüterlərin arxitekturası, əsas və əlavə qurğuları.
5. Kompüterlərdə say sistemləri.
6. Müasir kompüterlərin proqram təminatı.
7. Sistem proqram təminatı. Tətbiqi proqram təminatı.
8. MS Windows əməliyyat sisteminin standart proqramları.
9. MS Office proqram paketinin komponentləri.
10. MS Word mətn redaktorunun əsas anlayışları.

II. Kollokvium sualları:

1. MS Excel cədvəl prosessoru və onun elementləri.
2. MS Excel cədvəl prosessorunda sadə cədvəllərin tərtibi və funksiyalardan istifadə.
3. MS Excel cədvəl prosessorunda qrafik və diaqramların qurulması.
4. Verilənlər bazası və onların idarəetmə sistemləri (VBİS).
5. MS Access proqramının obyektləri.
6. Kompüter şəbəkələri.
7. Lokal və Qlobal şəbəkələr.
8. İnternet şəbəkəsi və onun xidmətləri.
9. İnternet haqqında məlumat.
10. İnformasiya təhlükəsizliyi.

XV. İmtahan sualları:

1. İnformatika və onun predmeti.
2. İnformasiya prosesləri.
3. İnformasiya anlayışı. İnformasiyanın ölçü vahidləri.
4. Hesablama texnikasının inkişaf mərhələləri.
5. EHM-lərin nəsilləri .
6. Müasir EHM-lərin təsnifatı.
7. Fərdi kompüterlərin arxitekturası, əsas və əlavə qurğuları.
8. Kompüterlərdə say sistemləri.
9. Mövqeli və mövqesiz say sistemləri.
10. Müasir kompüterlərin proqram təminatı.
11. Sistem proqram təminatı. Tətbiqi proqram təminatı.
12. Əməliyyat sistemləri.
13. MS Windows əməliyyat sisteminin standart proqramları.
14. MS Windows-da fayl və qovluqlarla iş.
15. MS Windows əməliyyatlar sisteminin əsas menyusu.
16. MS Office proqram paketinin komponentləri.
17. MS Word mətn redaktorunun əsas anlayışları.
18. MS Excel cədvəl prosessorunda sadə cədvəllərin tərtibi və hesablamaların aparılması qaydaları.
19. MS Excel cədvəl prosessorunda funksiyalardan istifadə.
20. MS Excel cədvəl prosessorunda qrafik və diaqramların qurulması.
21. MS Access proqramının obyektləri.
22. MS Access proqramının menyu əməlləri.

23. Verilənlər bazasının yaradılması.
24. Verilənlər bazası və onların idarəetmə sistemləri (VBİS).
25. Kompüter şəbəkələri. Lokal və qlobal şəbəkələr.
26. Internet haqqında məlumat.
27. İnformasiya təhlükəsizliyi. Kompüter şəbəkələrində təhlükələrin təsnifatı.
28. Alqoritmik dillər. Alqoritmik dillərin təsnifatı.
29. Alqoritmlərin xassələri. Alqoritmlərin təsvir üsulları.
30. Alqoritmlərin tipləri.

“İnformatika” fənninin sillabusu 050709-“Torpaqşünaslıq və aqrokimya” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus «Riyaziyyat və informatika» kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (16 yanvar 2025-ci il, protokol № 06).

Fənn müəllimi:

b/m.Ü.M.Fərzəliyeva

Kafedra müdiri:

dos.N.C.Paşayev